

شرایط و احکام تجارت الکترونیک

نویسنده:

راضیه ممبیینی

www.ketab.ir

انتشارات رویش بهاری

(rooyeshebahari)

سرشناسه	: ممبئی، راضیه، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پدیدآور	: شرایط و احکام تجارت الکترونیک/ نویسنده راضیه ممبئی.
مشخصات نشر	: کرج، رویش بهاری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۹۰ ص؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۱۸۶۵ - ۲ - ۷
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: حقوق تجارت (فقه) -- Commercial law (Islamic law)
موضوع	: قراردادهای الکترونیکی (فقه)
موضوع	: Electronic contracts (Islamic law)
موضوع	: Electronic commerce -- Religious aspects -- Islam
رده‌بندی کنگره	: BP1۹۰/1
رده‌بندی دیوبی	: ۲۹۷/۳۷۲
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۹۶۹۵۷۰۲

شرایط و احکام تجارت الکترونیک

عنوان: شرایط و احکام تجارت الکترونیک

نویسنده: راضیه ممبئی

طراح جلد: گروه طراحی پلکان

ناشر: رویش بهاری

مدیرتولید: امیر حیدری

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۱۸۶۵ - ۲ - ۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شناسه: ۱۴۶۸

نوبت چاپ: اول تابستان ۱۴۰۳

۹۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	مقدمه
فصل اول: کلیات	
۹	تجارت الکترونیک
۱۱	تعریف حکم
۱۱	تعریف حکم فقهی
۱۲	تعریف حکم در حقوق
۱۲	اقسام حکم شرعی
۱۳	تعریف حکم وضعی و تکلیفی
۱۳	ارتباط حکم تکلیفی با وضعی
۱۵	مفهوم شرط
۱۷	انواع شرط
۱۷	شرط ابتدایی
۱۷	شرط ضمن عقد
۱۸	تجارت الکترونیک

فصل دوم: شرایط تجارت الکترونیک

- ۲۶ ..... ایجاب و قبول و الفاظ ایجاب و قبول
- ۲۷ ..... ایجاب و قبول الکترونیکی
- ۲۸ ..... خصوصیات ایجاب الکترونیکی
- ۲۸ ..... قبول الکترونیکی
- ۲۹ ..... انواع قراردادهای الکترونیکی از حیث زمان تحقق قبول
- ۳۰ ..... تطابق بین ایجاب و قبول
- ۳۲ ..... مطابقت قبول الکترونیکی با ایجاب الکترونیکی
- ۳۳ ..... موالات بین ایجاب و قبول
- ۳۵ ..... تنجیز در عقد بیع
- ۳۶ ..... مفهوم فقهی تنجیز
- ۳۸ ..... تنجیز در عقد و تجارت الکترونیک
- ۳۸ ..... شرایط متعاقدين
- ۳۹ ..... بلوغ
- ۴۰ ..... نظرات برخی دیگر از علما
- ۴۰ ..... بلوغ متعاقدين در تجارت الکترونیکی
- ۴۱ ..... قصد متعاقدين در عقد بیع
- ۴۲ ..... مراد از قصد
- ۴۲ ..... نحوه احراز قصد طرفین در انعقاد تجارت الکترونیکی
- ۴۴ ..... شرط عقل در تجارت
- ۴۵ ..... ادله شرطیت عقل در صحت معاملات
- ۴۷ ..... شرطیت اختیار در تجارت
- ۴۹ ..... شرط مالکیت تصرف متعاقدين در عقد بیع (عدم حجر)

۵۱	..... شروط عوضین در بیع
۵۱	..... شرط مالکیت بایع و مشتری
۵۳	..... شرط قدرت بر تسلیم عوضین در بیع
۵۳	..... ادله شرطیت قدرت
۵۵	..... شرطیت معلوم بودن عوضین در بیع
۵۷	..... شرط عین خارجی بودن عوضین در بیع
۵۸	..... شرط مالیت داشتن عوضین

فصل سوم: مبانی مشروعیت فقهی تجارت الکترونیک

۶۳	..... مشروعیت تجاری الکترونیکی
۶۳	..... آیات
۶۴	..... روایات
۶۵	..... مقتضای اصول عملیه
۶۵	..... قاعده اباحه
۶۵	..... اصل صحت
۶۵	..... مبنای عقلا
۶۶	..... فسخ
۶۷	..... آیات
۷۰	..... خیارات
۷۱	..... مفهوم قراردادهای الکترونیکی
۷۱	..... خیار مجلس
۷۲	..... مجلس عقد
۷۴	..... زمان و مکان تشکیل قراردادهای الکترونیکی
۷۵	..... خیار حیوان
۷۷	..... خیار شرط

۷۹.....	خيار تخلف شرط.....
۸۰.....	خيار غین در تجارت الکترونیکی.....
۸۱.....	خيار عیب.....
۸۲.....	خيار تأخیر.....
۸۳.....	خيار رویت.....
۸۶.....	خيار تدلیس.....
۸۷.....	خيار تغدر تسلیم.....
۸۹.....	فهرست منابع.....

مقدمه

تجار از نیمه دوم قرن نوزدهم استفاده از شیوه‌های الکترونیکی را جانشین به کارگیری شیوه‌های کاغذی نمودند، چنانچه ترجیح می‌دادند به جای ارتباطات مکاتبه‌ای از تلگراف و تلفن استفاده کنند و استفاده از این ابزارهای الکترونیکی در قلمرو روابط تجاری، تجارت الکترونیکی تلقی می‌شد، اما آنچه عبارت تجارت الکترونیکی مورد نظر است، پدیده نوینی می‌باشد که با ظهور رایانه به وجود آمده است.

یکی از مفاهیم تجارت الکترونیک حذف مرزها، گمرک‌ها و تبدیل شدن به یک دهکده جهانی می‌باشد. تجارت الکترونیک باعث افزایش سرعت و حجم مبادلات بازرگانی گردیده است و طی سالهای اخیر با استقبال گسترده جوامع بشری روبرو شده است. بنابراین هر روز براساس ضرورت بحث و بررسی پیرامون تجارت الکترونیکی در دیدگاه اسلامی و در رابطه با این تجارت از منظر فقه اسلامی افزوده می‌شود و چون این نوع تجارت از مسائل و احکام مستحدثه است باید ابتدا به بررسی احکام بیع سنتی و شرایط آن پرداخت و آن را بر تجارت الکترونیکی تطبیق داد که آیا این شرایط تجارت سنتی شامل تجارت الکترونیکی نیز می‌شود؟

هدف در این مباحث، مشروعیت فقهی تجارت الکترونیکی با توجه به شرایط بیع سنتی است و در این میان چون تجارت مبادله‌ی مال به مال است. به همین علت هر عقد یا ایقاعی که مبادله مال به مال در آن باشد می‌تواند موضوع بحث تجارت الکترونیکی قرار گیرد. همچنین باید به مضرات و فواید و آسیب شناسی آن نیز توجه نمود. در این زمینه دیدگاه‌های حقوقدانان نیز لازم است. که باید با توجه به فن‌آوری‌های جدید به اظهارنظرهای حقوقی بپردازند و ضروریات روز را در نظر بگیرند.